

אתגרי תכנון הבניה לשנת ה-100

ערן פייטלסון

האוניברסיטה העברית

לקראת שנת ה-100: תמונת מצב ואתגרים

- אוכלוסיה בסביבות 15 מיליון בתחום הקו הירוק, תוך שינויים בהרכבה ובהעדפותיה
- אי-ודאות לגבי תמונת מצב גיאו-פוליטית
- תכניות מיושנות, אבל בתוקף
- לחץ גובר על השטחים הפתוחים
 - בינוי
 - תשתיות
 - נב"ט
- התבלות המלאי הבנוי
- קושי גובר לחדש מרקם בנוי ככל שהצפיפות עולה
- טכנולוגיות חדשניות (בעיקר בתחבורה)
- אקלים משתנה, ומקורות אנרגיה משתנים
- הבטחת שלומות (well-being)
- יהיו דורות גם לאחר שנת ה-100

משמעויות האתגרים

- צורך לשמור על גמישות
 - שטחים פתוחים
 - חידוש תכניות ללא עלויות גבוהות
- צורך בחידוש פני הערים
 - הגדלת צפיפויות
- לחצים גוברים על מערכות תחבורה ותשתית
 - קושי גובר במיקום תשתיות, וחומ"ס
- צורך להתאים את המרקם הבנוי לאקלים משתנה ומקורות אנרגיה חדשים
- אי בהירות לגבי צרכי מעהב"ט:
 - בשל אי-וודאות גיאו-פוליטית
 - בשל כניסת טכנולוגיות חדשות

סוגיות תכנוניות בטווח של דור

- עלויות ומגבלות הבניה לגובה
 - חברתיות
 - כלכליות
 - סביבתיות
 - עירוניות
- תחרות גוברת על חתך הרחוב
 - תח"צ, מכוניות (פרטיות ואוטונומיות), דו-גלגליים, הולכי רגל
- עיר רכבים אוטונומיים לעומת עיר מבוססת מתע"ן ותנועה לא-מוטורית
- תחרות גוברת על מדיומים שונים:
 - אוויר
 - תת-קרקע
 - ים
- מיתון וניהול קונפליקטים עירוניים
 - בין שימושים
 - בין קבוצות אוכלוסייה

סוגיות תכנוניות (המשך)

- כיצד להשיא את שירותי המערכות האקולוגיות ולהפנים מענים מבוססי טבע (nature-based solutions)
- מענה לרצונות נופש מגוונים, על-עירוניים
- מימוש אנ"מים – מענה לביקושים עם סף כניסה גבוה
- מבנים ושכונות גמישים שיתנו מענה לשינויים בהעדפות של קבוצות אוכלוסיה שונות
- שינויים בחברה החרדית – חרדים מודרניים
- שינויים במגזרי המיעוטים – העדפות דור צעיר
- הגיל השלישי – שילוב תוך תמיכה, גם למעוטי יכולת
- הגנה על העורף מפני איומים ביטחוניים ברמות שונות (מבנה, שכונה, עיר, תשתיות)
- שמירה על מורשת בתנאי הצטופפות בלי לאבד הקשר היסטורי-מרחבי
- מענה לצורך בגמישות תעסוקתית
- גמישות של אזורי תעסוקה כדי להתאים לתמורות בדרישות התעסוקה
- גמישות במיקום תעסוקות

סיכום

- עומדים בפני אתגרים משמעותיים
- רשימת סוגיות חלקית
- תכנון 'רגיל' לא מביא להתמודדות עם הסוגיות שאופיינו, ועוד יאופיינו
- יש צורך בנקודות מוצא שונות מהנוכחיות:
- קיימות: איזון ושמירה על קווים אדומים מנקודות מבט (ממדים) שונות
 - בין-דורית
 - פנים-דורית
 - כלכלית
 - מורשת
 - ביטחון
- שירותי מערכת
- שלומיות (well-being)